DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

20. januar 2005 *

I sag C-300/03,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Hessisches Finanzgericht, Kassel (Tyskland), ved afgørelse af 25. april 2003, indgået til Domstolen den 11. juli 2003, i sagen:

Honeywell Aerospace GmbH

mod

Hauptzollamt Gießen,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, K. Lenaerts, og dommerne J.N. Cunha Rodrigues (refererende dommer) og K. Schiemann,

* Processprog: tysk.

generaladvokat: D. Ruiz-Jarabo Colomer
justitssekretær: R. Grass,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Honeywell Aerospace GmbH ved Rechtsanwalt H. Stiehle

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved J.C. Schieferer og X. Lewis, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af Rådets forordning (EØF) nr. 2913/92 af 12. oktober 1992 om indførelse af en EF-toldkodeks (EFT L 302, s. 1, herefter »toldkodeksen«) og Kommissionens forordning (EØF) nr. 2454/93 af 2. juli 1993 om visse gennemførelsesbestemmelser til forordning nr. 2913/92 (EFT L 253, s. 1, herefter »gennemførelsesforordningen«).

2 Anmodningen er blevet fremsat i forbindelse med en sag, der føres af selskabet Honeywell Aerospace GmbH (herefter »Honeywell«) mod Hauptzollamt Gießen (Tyskland) vedrørende en toldskylds opståen.

Fællesskabsbestemmelserne

3 Toldkodeksens artikel 37 bestemmer:

»1. Varer, der føres ind i Fællesskabets toldområde, er straks ved indførslen undergivet toldtilsyn. De kan underkastes kontrol fra toldmyndighedernes side efter gældende bestemmelser.

2. De forbliver under tilsyn, så længe det er nødvendigt for at fastslå deres toldmæssige status, og for ikke-fællesskabsvarers vedkommende og med forbehold af artikel 82, stk. 1, indtil de enten skifter toldmæssig status eller indføres i frizone eller frilager eller genudføres eller tilintetgøres efter artikel 182.«

4 Toldkodeksens artikel 96 har følgende ordlyd:

»1. Den hovedforpligtede er brugeren af proceduren for ekstern fællesskabsforsendelse. Han skal:

a) frembyde varerne til toldbehandling på bestemmelsestoldstedet i intakt stand inden for den fastsatte frist og under iagttagelse af de af toldmyndighederne trufne foranstaltninger til varernes identificering

[...]«

5 Toldkodeksens artikel 203, stk. 1 og 2, bestemmer:

»1. Toldskyld ved indførsel opstår, når:

— en importafgiftspligtig vare unddrages toldtilsyn.

2. Toldskylden opstår på det tidspunkt, hvor varen unddrages toldtilsynet.«

6 Toldkodeksens artikel 215, stk. 1-3, har følgende ordlyd:

»1. Toldskylden opstår det sted, hvor de omstændigheder, der er årsag til toldskylden, indtræffer.

2. Kan det i stk. 1 omhandlede sted ikke bestemmes, anses toldskylden for at være opstået på det sted, hvor toldmyndighederne konstaterer, at varerne befinder sig i en situation, der giver anledning til en toldskyld.

3. Når forpligtelserne i henhold til en toldprocedure ikke er opfyldt for en vare, anses toldskylden for art være opstået

— på det sted, hvor varen er henført under proceduren, eller

— på det sted, hvor varen kommer ind i Fællesskabet under den pågældende procedure.«

7 Toldkodeksens artikel 221, stk. 3, bestemmer:

»Underretning af debitor kan ikke ske efter udløbet af en frist på tre år, regnet fra datoen for toldskyldens opståen. Hvis det er på grund af en handling, der vil kunne give anledning til strafferetlig forfølgning, at toldmyndighederne ikke har kunnet fastsætte det nøjagtige efter lovgivningen skyldige afgiftsbeløb, kan den nævnte underretning, for så vidt det er fastsat i gældende bestemmelser, imidlertid ske efter udløbet af den nævnte frist på tre år.«

8 Gennemførelsesforordningens artikel 378, stk. 1 og 2, har følgende ordlyd:

»Med forbehold af kodeksens artikel 215 gælder det, at er en forsendelse ikke blevet frembudt for bestemmelsesstedet, og kan det ikke fastslås, hvor en overtrædelse eller en uregelmæssighed er begået, anses overtrædelsen eller uregelmæssigheden for at være begået:

— i den medlemsstat, som afgangsstedet henhører under, eller

— i den medlemsstat, som grænseovergangsstedet ved indpassagen til Fællesskabet henhører under, og hvortil der er indgivet en grænseovergangsattest,

medmindre der inden for den i artikel 379, stk. 2, fastsatte frist på en for de kompetente myndigheder tilfredsstillende måde enten føres bevis for, at forsendelsen er gennemført forskriftsmæssigt, eller det påvises, hvor overtrædelsen eller uregelmæssigheden faktisk er begået.

2. Når den pågældende overtrædelse eller uregelmæssighed i mangel af et sådant bevis fortsat anses for at være begået i afgangsmedlemsstaten eller i indgangsmedlemsstaten som omhandlet i stk. 1, andet led, opkræves importafgifter og andre afgifter for de pågældende varer af denne medlemsstat i overensstemmelse med fællesskabsbestemmelserne eller de nationale bestemmelser.«

9 Gennemførelsesforordningens artikel 379 bestemmer:

»1. Når en forsendelse ikke er blevet frembudt ved bestemmelsesstedet, og stedet for overtrædelsen eller uregelmæssigheden ikke kan fastslås, underretter afgangsstedet den hovedforpligtede herom så hurtigt som muligt og inden udløbet af den ellevte måned efter datoen for registreringen af angivelsen til fællesskabsforsendelse.

2. I den i stk. 1 omhandlede underretning anføres især den frist, inden for hvilken der på en for toldmyndighederne tilfredsstillende måde skal føres bevis for, at forsendelsen er gennemført forskriftsmæssigt, eller inden for hvilken det kan påvises, hvor overtrædelsen eller uregelmæssigheden faktisk er begået. Nævnte frist fastsættes til tre måneder fra datoen for den i stk. 1 omhandlede underretning. Hvis det nævnte bevis ikke er ført inden udløbet af denne frist, inddriver den kompetente medlemsstat importafgifter og andre afgifter for de pågældende varer. [...]«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

10 Det fremgår af forelæggelseskendelsen, at selskabet ASA, i hvis rettigheder Honeywell er indtrådt, som godkendt forsendelsesvirksomhed den 3. juni 1994 i Raunheim (Tyskland) henførte en turbojetmotor under proceduren for ekstern fællesskabsforsendelse. Ifølge forsendelsesanmeldelsen skulle den pågældende vare transporteres med lastvogn og frembydes for bestemmelsesstedet i Rom (Italien) senest den 17. juni 1994.

11 Forsendelsesproceduren blev ikke gennemført, idet afgangstoldstedet i Tyskland ikke modtog noget retureksemplar. Afgangstoldstedet fremsendte med henblik på gennemførelse af efterforskningsproceduren eksemplar nr. 1 af forsendelsesanmeldelsen til Zentralstelle Such- und Mahnverfahren (hovedkontoret for efterforskningsprocedurer) ved Hauptzollamt Fulda (Tyskland), hvis opgaver siden er blevet overtaget af Hauptzollamt Gießen. Som svar på en skrivelse fra hovedkontoret for efterforskning af 10. februar 1995 anførte ASA i en skrivelse af 20. februar 1995, at det var fastslået, at Italien var det sted, hvor overtrædelsen var begået.

12 Den toldmyndighed i Italien, som var pålagt at foretage efterforskningen i Italien, meddelte ved skrivelser af den 23. januar 1997 og 26. juni 1997, at forsendelsen ikke var blevet frembudt dér, at heller ikke det foreskrevne forsendelsesdokument var blevet fremlagt, og at myndigheden ikke havde kunnet få oplysning om, hvor forsendelsen befandt sig i Italien.

13 Ved afgiftsafgørelse af 28. maj 1997 opkrævede Hauptzollamt Fulda importafgifterne, dvs. tolden og importomsætningsafgifterne. Under klagesagen anførte Hauptzollamt Fulda ved skrivelse af 15. januar 1999, at der ikke var blevet fremlagt noget »bevis for, at forsendelsen var gennemført forskriftsmæssigt, henholdsvis et tilsvarende alternativt bevis i medfør af artikel 380 i gennemførelsesforordningen til toldkodeksen«. Da der ikke fremkom nogen reaktion herpå inden for den fastsatte frist, blev klagen afvist ved afgørelse af 17. august 1999.

14 Det fremgår ligeledes af forelæggelseskendelsen, at der under hovedsagen ikke er blevet fremlagt noget bevis for, at forsendelsesproceduren var gennemført forskriftsmæssigt, eller for, hvor overtrædelsen eller uregelmæssigheden faktisk var begået. Hovedkontoret for efterforskning tilsendte ikke den hovedforpligtede en anmodning om inden for den frist på tre måneder, der er omhandlet i gennem-

førelsesforordningens artikel 379, stk. 2, at føre bevis for, at forsendelsesproceduren var forskriftsmæssigt gennemført, eller for, hvor overtrædelsen eller uregelmæssigheden faktisk blev begået, med angivelse af, at overtrædelsen eller uregelmæssigheden i modsat fald ville blive anset for begået i Forbundsrepublikken Tyskland.

15 Sagsøgeren i hovedsagen har for den forelæggende ret bl.a. gjort gældende, at selskabet i mangel af en henvisning til fristen på tre måneder i gennemførelsesforordningens artikel 379, stk. 2, ikke havde haft mulighed for inden for denne frist at fremskaffe oplysninger om forsendelsen og bevise, at forsendelsesproceduren var forskriftsmæssigt gennemført, ved hjælp af et alternativt bevis i henhold til gennemførelsesforordningens artikel 380. Der er følgelig ikke opstået nogen toldskyld for sagsøgerens vedkommende, og afgiftsafgørelsen af 28. maj 1997 samt klageafgørelsen af 17. august 1999 må derfor annulleres.

16 Da Hessisches Finanzgericht, Kassel, er i tvivl om fortolkningen af de relevante fællesskabsbestemmelser, har den besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Anses en toldskyld i medfør af artikel 215, stk. 2, eller stk. 3, første led, i forordning [...] nr. 2913/92 i den affattelse, der var gældende indtil den 9. maj 1999, også for at være opstået på det sted, hvor toldmyndighederne konstaterer, at varerne befinder sig i en situation, der giver anledning til en toldskyld (stk. 2), eller på det sted, hvor varen er henført under proceduren (stk. 3, første led), såfremt en forsendelse, der er blevet henført under proceduren for ekstern fællesskabsforsendelse, ikke er blevet frembudt på bestemmelsesstedet, og stedet for overtrædelsen eller uregelmæssigheden ikke kan fastslås, men toldmyndighederne imidlertid i strid med artikel 378, stk. 1, sidste afsnit, og artikel 379, stk. 2, første punktum, i forordning [...] nr. 2454/93 i den affattelse, der var gældende indtil den 30. juni 2001, i den underretning, der er omhandlet i denne forordnings artikel 379, stk. 1, har undladt at angive den frist, inden for hvilken der for afgangsstedet skal føres bevis for, at forsendelsen er gennemført forskriftsmæssigt, eller inden for hvilken det kan påvises, hvor overtrædelsen eller uregelmæssigheden faktisk er begået?

2) Såfremt [det første] spørgsmål [...] besvares bekræftende:

Er det en forudsætning for, at den kompetente toldmyndighed i medfør af artikel 379, stk. 2, tredje punktum, i forordning [...] nr. 2454/93 i den affattelse, der var gældende indtil den 30. juni 2001, kan opkræve afgifterne, at toldmyndighederne i den underretning, der er omhandlet i denne forordnings artikel 379, stk. 1, har angivet den frist, inden for hvilken der for afgangsstedet skal føres bevis for, at forsendelsen er gennemført forskriftsmæssigt, eller inden for hvilken det kan påvises, hvor overtrædelsen eller uregelmæssigheden faktisk er begået?«

Om de præjudicielle spørgsmål

17 Den forelæggende ret ønsker med disse spørgsmål, der behandles samlet, nærmere bestemt oplyst, om, når afgangsstedet for en vare, der er blevet henført under proceduren for ekstern fællesskabsforsendelse, i den underretning, der er omhandlet i gennemførelsesforordningens artikel 379, stk. 1, har undladt at angive den frist på tre måneder, inden for hvilken der i overensstemmelse med denne forordnings artikel 379, stk. 2, for afgangsstedet kan føres bevis for, at forsendelsen er gennemført forskriftsmæssigt, eller inden for hvilken det kan påvises, hvor overtrædelsen eller uregelmæssigheden faktisk er begået, disse omstændigheder er til hinder for, at en toldskyld ved indførsel opstår i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i toldkodeksens artikel 203. Såfremt dette ikke er tilfældet, ønsker den forelæggende ret oplyst, om den nævnte omstændighed — selv om den ikke er til hinder for, at toldskylden opstår — ikke i det mindste er til hinder for, at afgangsstedet kan opkræve denne skyld hos den hovedforpligtede.

18 I henhold til toldkodeksens artikel 203, stk. 1, opstår toldskyld ved indførsel, når en importafgiftspligtig vare unddrages toldtilsyn (jf. i denne retning bl.a. dom af 1.2.2001, sag C-66/99, D. Wandel, Sml. I, s. 873, præmis 50, af 11.7.2002, sag C-371/99, Liberexim, Sml. I, s. 6227, præmis 52, og af 14.11.2002, sag C-112/01,

SPKR, Sml. I, s. 10655, præmis 30 og 35). Ifølge ordlyden af bestemmelsens stk. 2 opstår toldskylden på tidspunktet for unddragelsen.

19 Hvad særligt angår begrebet unddragelse fra toldtilsyn i toldkodeksens artikel 203, stk. 1, bemærkes, at dette begreb ifølge Domstolens praksis skal forstås således, at det omfatter enhver handling eller undladelse, som medfører, at toldmyndighederne hindres i, det være sig blot midlertidigt, at få adgang til en vare, der er undergivet toldmyndighedernes tilsyn, og at gennemføre de kontrolforanstaltninger, som er omhandlet i toldkodeksens artikel 37, stk. 1 (dom af 29.4.2004, sag C-222/01, British American Tobacco, Sml. I, s. 4683, præmis 47 og den der nævnte retspraksis).

20 Dette er tilfældet, når som i hovedsagen afgangsstedet for den omtvistede forsendelse, der er henført under proceduren for ekstern fællesskabsforsendelse, har fastslået, at denne forsendelse ikke er blevet frembudt på bestemmelsesstedet, og at forpligtelserne i henhold til toldproceduren ikke er opfyldt for den pågældende forsendelse.

21 Gennemførelsesforordningens artikel 378, stk. 1, bestemmer, at med forbehold af bestemmelserne i toldkodeksens artikel 215 om fastsættelsen af, hvor en toldskyld opstår, gælder det, at er en forsendelse som i hovedsagen ikke blevet frembudt for bestemmelsesstedet, og kan det ikke fastslås, hvor en overtrædelse eller en uregelmæssighed er begået, anses overtrædelsen eller uregelmæssigheden for at være begået i den medlemsstat, som afgangsstedet henhører under, eller i den medlemsstat, som grænseovergangsstedet ved indpassagen til Fællesskabet henhører under, og hvortil der er indgivet en grænseovergangsattest, medmindre der inden for den i gennemførelsesforordningens artikel 379, stk. 2, fastsatte frist enten føres bevis for, at forsendelsen er gennemført forskriftsmæssigt, eller det påvises, hvor overtrædelsen eller uregelmæssigheden faktisk er begået.

22 Det bestemmes i gennemførelsesforordningens artikel 379, stk. 1, at når en forsendelse ikke er blevet frembudt ved bestemmelsesstedet, og stedet for overtrædelsen eller uregelmæssigheden ikke kan fastslås, underretter afgangsstedet den hovedforpligtede herom så hurtigt som muligt og inden udløbet af den 11. måned efter datoen for registreringen af angivelsen til fællesskabsforsendelse. I artiklens stk. 2 bestemmes, at i den i stk. 1 omhandlede underretning anføres især den frist, inden for hvilken der på en for toldmyndighederne tilfredsstillende måde kan bevises for afgangsstedet, at forsendelsen er gennemført forskriftsmæssigt, eller inden for hvilken det kan påvises, hvor overtrædelsen eller uregelmæssigheden faktisk er begået. Nævnte frist fastsættes til tre måneder fra datoen for den i artiklens stk. 1 omhandlede underretning. Hvis det nævnte bevis ikke er ført inden udløbet af denne frist, inddriver den kompetente medlemsstat importafgifter og andre afgifter for de pågældende varer.

23 Selv om en undladelse af at angive fristen på tre måneder i gennemførelsesforordningens artikel 379, stk. 2, i modsætning til det af Honeywell påståede ikke er til hinder for, at toldskyld opstår som omhandlet i toldkodeksens artikel 203, stk. 1, idet den begivenhed, der får toldskylden til at opstå, som anført i denne doms præmis 18, er, at den importsafgiftspligtige varer unddrages toldmyndighedernes tilsyn, bl.a. af den grund, at den ikke frembydes for bestemmelsesstedet, udgør underretningen af den hovedforpligtede om fristen på tre måneder imidlertid en forudsætning for toldmyndighedernes opkrævning af toldskylden.

24 Det følger således af ordlyden af gennemførelsesforordningens artikel 378, stk. 1, og artikel 379, stk. 2, at afgangsstedets underretning af den hovedforpligtede om den frist, inden for hvilken det krævede bevis kan føres, er obligatorisk og skal gå forud for opkrævningen af toldskylden. Denne frist skal beskytte den hovedforpligtedes interesser ved at indrømme denne tre måneder til, i givet fald, at føre bevis for, at forsendelsen er gennemført forskriftsmæssigt, eller at påvise, hvor overtrædelsen eller uregelmæssigheden faktisk er begået (jf. i denne retning SPKR-dommen, præmis 38).

25 Den medlemsstat, som afgangsstedet henhører under, kan under disse omstændigheder kun opkræve importafgifterne, såfremt den bl.a. har meddelt den hovedforpligtede, at denne havde en frist på tre måneder til at føre de krævede beviser, og disse beviser ikke er blevet fremlagt inden for den nævnte frist (jf. analogt dom af 21.10.1999, sag C-233/98, Lensing & Brockhausen, Sml. I, s. 7349, præmis 31). I overensstemmelse med toldkodeksens artikel 221, stk. 3, skal toldskyldens størrelse under alle omstændigheder være meddelt inden for forældelsesfristen på tre år fra toldskyldens opståen.

26 De forelagte spørgsmål skal derfor besvares med, at bestemmelserne i toldkodeksens artikel 203, stk. 1, sammenholdt med gennemførelsesforordningens artikel 379, skal fortolkes således, at en toldskyld anses for at være opstået, såfremt en forsendelse, der er blevet henført under proceduren for ekstern fællesskabsforsendelse, ikke er blevet frembudt for bestemmelsestoldstedet, men at den medlemsstat, som afgangsstedet henhører under, kun kan opkræve toldskylden, såfremt den har meddelt den hovedforpligtede, at denne havde en frist på tre måneder til at føre de krævede beviser, og disse ikke er blevet fremlagt inden for denne frist.

Sagens omkostninger

27 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

Bestemmelserne i artikel 203, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 2913/92 af 12. oktober 1992 om indførelse af en EF-toldkodeks, sammenholdt med artikel 379 i Kommissionens forordning (EØF) nr. 2454/93 af 2. juli 1993 om visse gennemførelsesbestemmelser til forordning nr. 2913/92, skal fortolkes således, at en toldskyld anses for at være opstået, såfremt en forsendelse, der er blevet henført under proceduren for ekstern fællesskabsforsendelse, ikke er blevet frembudt for bestemmelsestoldstedet, men at den medlemsstat, som afgangsstedet henhører under, kun kan opkræve toldskylden, såfremt den har meddelt den hovedforpligtede, at denne havde en frist på tre måneder til at føre de krævede beviser, og disse ikke er blevet fremlagt inden for denne frist.

Underskrifter